

Overtoom te Westzaan

Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet

Dienst Publiek
BO Sector Bouw- en
Milieuvergunningen

08 FEB. 2010

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Overtoom te Westzaan

Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet

R. de Beer

2007

Opdrachtgever
Bouwbedrijf Somass

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

Otterkoog 14a
1822 BW Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

G&G-advies 2007

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding en doel van het onderzoek.....	3
1.2	Het plangebied.....	3
2	Methode.....	3
3	Resultaten.....	3
3.1	Beschrijving aanwezige biotopen.....	3
3.2	Beschermde soorten.....	4
3.2.1	Flora.....	4
3.2.2	Vissen.....	4
3.2.3	Amfibieën.....	4
3.2.4	Vogels.....	4
3.2.5	Zoogdieren.....	4
3.2.6	Overige fauna.....	4
4	Flora- en faunawet.....	5
4.1	Zorgplicht.....	5
4.2	Verbodsbepalingen.....	5
4.3	Vrijstellingen.....	5
4.4	Ontheffingsmogelijkheid.....	5
4.5	Procedure.....	6
5	Conclusies en aanbevelingen.....	6
6	Literatuur.....	7

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

Bouwbedrijf Somass uit Zaanwijk heeft het plan een oude biscuitfabriek aan de Overtoom (nr. 30) in het dorpje Westzaan, gemeente Zaanstad, grotendeels te slopen en op het terrein een kleinschalig woningbouwproject te realiseren. Het is de bedoeling de gevel van de fabriek te laten staan en te restaureren.

In opdracht van Bouwbedrijf Somass heeft Ecologisch Onderzoeks- en Adviesbureau Van der Goes en Groot in het kader van de Flora- en faunawet een *quick scan* uitgevoerd naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde flora en fauna in het plangebied.

1.2 Het plangebied

Het plangebied ligt aan de Overtoom in Westzaan, ter hoogte van nummer 30. Ten noorden grenst het plangebied aan de polder Westzaan. In Figuur 1 is de ligging van het onderzoeksgebied aangegeven.

De locatie ligt op enkele honderden meters afstand van het Natura 2000-gebied Polder Westzaan, nummer 91 (MINISTERIE VAN LNV, 2006).

2 Methode

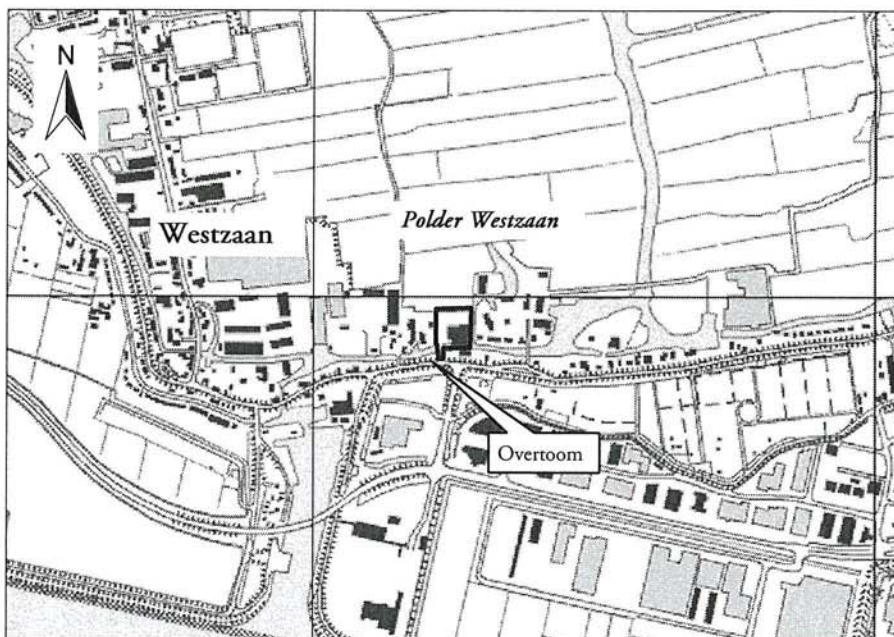
Het plangebied is op 1 maart 2007 bezocht om enerzijds de aanwezige en aangrenzende biotopen te beschrijven en anderzijds eventuele incidentele waarnemingen te doen van beschermde flora en fauna (voor zover waarneembaar). Op basis van de aangetroffen biotopen is per soortgroep een inschatting gemaakt van het mogelijk voorkomen van in ieder geval die beschermde soorten waarvoor, indien aanwezig, ontheffing moet worden aangevraagd bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling.

3 Resultaten

3.1 Beschrijving aanwezige biotopen

Bebouwing

Het grootste gedeelte van het plangebied is bebouwd. Het fabrieksgebouw is oud en deels vervallen. Her en der zijn gaten onder daklijsten en in de spouwmuur te zien. Het gebouw heeft over de grootste oppervlakte een plat dak. In het midden is dit puntvormig verhoogd en liggen dakpannen. Een deel van het gebouw wordt nog gebruikt als keramiekatelier. Naast het oude fabrieksgebouw is een nieuw woonhuis aangebouwd.

Figuur 1. Ligging van het plangebied.

Erf

Achter het fabrieksgebouw ligt een deels met puin verhard erf met een sintelpad. Op het erf is veel rommel alsmede een oude stacaravan aanwezig. Het en der zijn stukjes van het terrein begroeid met (lage) onkruiden zoals Paarse dovenetel en Klein hoefblad en Grote brandnetel.

Wateren en oevers

Het plangebied wordt aan de zuid- en oostkant omgeven door vrij diep, troebel water zonder zichtbare watervegetatie (zover in deze tijd van het jaar vast te stellen). Deze wateren zijn ongeveer 10 meter breed en worden aan de kant van het plangebied omgeven door een ca. één meter hoge stenen kade en, aan de zuidkant, door de muur van het fabrieksgebouw.

3.2 Beschermde soorten

3.2.1 Flora

In het plangebied werden tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen en op het terrein wordt ook geen beschermde flora verwacht. Op de fabrieksmuren en op de kademuur is geen muurvegetatie aanwezig.

3.2.2 Vissen

In het water langs het plangebied kunnen Kleine modderkruiper en Bittervoorn voorkomen. De oevers bieden echter totaal geen dekking voor deze vissoorten. Kleine modderkruiper is beschermd volgens het middelste beschermingsregime. Bittervoorn is zwaar beschermd en komt voor op de Habitatrictlijn.

3.2.3 Amfibieën

Een tweetal algemene amfibieënsoorten, namelijk Gewone pad en Bruine kikker zouden op het erf kunnen voorkomen. Deze soorten vallen onder het lichte beschermingsregime.

Daarnaast kan niet worden uitgesloten dat de Rugstreppad op het terrein overwintert. Uit de indirecte omgeving zijn waarnemingen van roepende mannetjes Rugstreppad bekend (SLUIS, D., 2003).

3.2.4 Vogels

Het onderzoeksgebied is schaars begroeid en daarmee matig geschikt voor bos- en struweelvogels. Alleen Merel en Winterkoning zouden kunnen voorkomen. Ook de Wilde eend zou op het terrein kunnen broeden.

In de gebouwen zelf zou, vanwege de gebroken ramen en gaten in de muur, Witte kwikstaart kunnen broeden.

Voor broedvogels kan geen ontheffing worden aangevraagd. Men dient de werkzaamheden buiten het broedseizoen te verrichten (15 maart – 15 juli), als bij nader onderzoek met zekerheid is vastgesteld dat er vogels in het plangebied broeden.

3.2.5 Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek werden geen zoogdieren aangetroffen. In het plangebied kunnen enkele beschermde algemene zoogdieren leven zoals Egel en Haas. Ook enkele beschermde algemene (kleine) zoogdieren, als Veldmuis en Huisspitsmuis, zullen er voorkomen. Al deze soorten zijn beschermd krachtens het lichtste beschermingsregime van de Flora- en faunawet en behoeven dus geen ontheffing.

Het onderzoeksgebied is niet geschikt voor de Noordse woelmuis en de Waterspitsmuis. De benodigde levensvoorwaarden zijn hiervoor niet aanwezig.

Het gebied is mogelijk geschikt als verblijfplaats voor beschermde vleermuizen, in het gebouw zijn op een aantal plekken gaten te zien in de spouwmuur en in de gevelmuur. Ook onder de daklijsten of onder de dakpannen zouden vleermuizen (tijdelijke) verblijfplaatsen kunnen bezetten.

Het plangebied is slechts matig geschikt als foerageergebied van algemene vleermuizen vanwege het vrij open karakter van het terrein en het gebrek aan dekking. Het plangebied kan deel uitmaken van een groter foerageergebied van de Meervleermuis hoewel het terrein dicht bij bebouwing ligt en de Meervleermuis gevoelig is voor licht.

3.2.6 Overige fauna

Het onderzoeksgebied is niet geschikt voor andere beschermde diersoorten, in verband met het ontbreken van geschikt biotoop.

4 Flora- en faunawet

4.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling is de zorgplicht in artikel 2, dat stelt “dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

4.2 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bepaalt dat het verboden is planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (art. 8).

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen, dan wel opzettelijk te verontnemen (artt. 9 en 10).

Verder is het verboden van beschermde diersoorten nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (art. 11) en iets dergelijks geldt voor eieren (art. 12).

Vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van vaste rust- of verblijfplaatsen en zijn daarom jaarrond beschermd.

4.3 Vrijstellingen

Bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn Mol, Bosmuis en Veldmuis vrijgesteld van de verboden van de artikelen 9 t/m 11 en daarnaast ook Huisspitsmuis in of op gebouwen of daarbij behorende erven (Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, art. 16e).

In een ministeriële regeling zijn vervolgens nog andere algemene soorten aangewezen die vrijgesteld zijn van de verboden van de artikelen 8 t/m 12, indien het gaat om werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer en onderhoud

of van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (Wijziging Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet, Staatscourant 2 februari 2005, nr. 23). Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd, maar de zorgplicht blijft onverminderd gelden. Dit wordt het “lichtste beschermingsregime” genoemd. Broedvogels vallen hier niet onder.

4.4 Ontheffingsmogelijkheid

De realisatie van activiteiten, zoals het aanleggen van woningbouw- of bedrijventerreinen, heeft veelal beschadiging of de vernieling tot gevolg van de voortplanting- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende beschermde soorten. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet aangevraagd worden (Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, Staatsblad 2000, 525).

Als er andere beschermde soorten voorkomen dan de soorten die zijn vrijgesteld van de verboden, kan de voorgenomen (bouw)activiteit alleen worden gerealiseerd als een ontheffing is verleend. De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, op basis van de twee andere beschermingsregimes (wijziging in Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten in Staatsblad 2004, 501, vnl. artt. 16b en 16c):

- ♣ Zwaar beschermingsregime, geldend voor soorten van bijlage IV van de Habitatrictlijn en voor apart aangewezen soorten in een vernieuwde “bijlage 1” van het Besluit vrijstellingen beschermde dier- en plantensoorten. Zij vormen samen de z.g. “tabel 3”-soorten (zo genoemd naar de toelichting bij de in §4.3 genoemde Regeling en ook gehanteerd in de LNV-brochure “Buiten aan het werk?”).
- ♣ Minder zwaar beschermingsregime, geldend voor de overige beschermde soorten (“tabel 2”), waaronder alle vogelsoorten, maar niet de eerdergenoemde algemene soorten (“tabel 1”). Indien men in het bezit is van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode hoeft ook voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden.

4.5 Procedure

Bij ruimtelijke ingrepen dient beoordeeld te worden in welke mate er sprake is van negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op aanwezige soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin dit wordt ondernomen.

Zijn er negatieve effecten op soorten van het zware of minder zware beschermingsregime, dan dient een "Aanvraag ontheffing, ingevolge Flora- en faunawet artikel 75, vierde lid of vijfde lid onderdeel c" te worden ingediend bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV. Deze aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ het desbetreffende projectplan;
- ♣ een actuele inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied;
- ♣ een beschrijving van de te verwachten schade voor de in de aanvraag vermelde soorten;
- ♣ een beschrijving hoe de schade aan de beschermde soorten tot een minimum kan worden beperkt;
- ♣ een beschrijving van voorgenomen mitigerende en/of compenserende maatregelen indien schade onvermijdelijk is;

Voor de eerdergenoemde "tabel 3-soorten" dient wegens een uitgebreide toets ook te worden vermeld:

- ♣ de onderbouwing van het maatschappelijk belang van de voorgenomen activiteit;
- ♣ een toelichting op de afweging van de voorgenomen activiteit;
- ♣ onderbouwing van de keuze voor de geplande locatie van de voorgenomen activiteit en onderzoek naar alternatieve locaties.

De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium "doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort (populatie-niveau)". Er dient rekening te worden gehouden met een doorlooptijd van 2 maanden.

5 Conclusies en aanbevelingen

- ♣ Het onderzoeksgebied is in potentie geschikt voor een aantal soortgroepen, zoals vissen, amfibieën, vogels en (kleine) zoogdieren.
- ♣ Gezien het aanwezige biotoop, het oppervlak, de geografische ligging en informatie uit de vakliteratuur over populaties in de omgeving, zullen van de amfibieën en (kleine) zoogdieren (met uitzondering van vleermuizen) hoofdzakelijk algemene soorten aanwezig zijn.
- ♣ Voor de aangetroffen of verwachte beschermde algemene soorten gelden de verbodsbepalingen niet als het gaat om werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Een ontheffing is dan niet nodig.
- ♣ Het is mogelijk dat er zich in het plangebied soorten bevinden uit het middelste beschermingsregime (broedvogels en Kleine modderkruiper). Indien er in de wateren werkzaamheden worden verricht behoeft de Kleine modderkruiper ontheffing indien de sector niet beschikt over een door LNV goedgekeurde gedragscode en indien zijn leefgebied wordt aangetast. Voor de verwachte broedvogels dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen loopt ruwweg van maart tot en met juli. Een ontheffing is voor broedvogels dan niet nodig.
- ♣ Het is mogelijk dat er zich in het plangebied permanent soorten bevinden uit het zwaarste beschermingsregime (Bittervoorn en vleermuizen). Indien er in de wateren werkzaamheden worden verricht is ontheffing voor de Bittervoorn noodzakelijk.
- ♣ Indien mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen worden verstoord is een ontheffing noodzakelijk. Aangezien het te slopen object geschikt wordt geacht als (tijdelijke) verblijfplaats voor vleermuizen wordt aangeraden nader onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze soortgroep. De beste tijd om dit onderzoek uit te voeren is van maart tot september.
- ♣ Voor de slechts eventueel aanwezige foeragerende vleermuizen, hoeft, gezien het feit dat het foerageergebied nauwelijks wordt aangetast, geen ontheffing te worden aangevraagd omdat er geen significant effect op hun leefgebied is. Met andere woorden 'de gunstige staat' komt niet in het geding.

- ♣ Om uitsluitel te verkrijgen omtrent het voorkomen van vleermuizen in de bebouwing, wordt een inventarisatie aanbevolen. De optimale periode voor dergelijk onderzoek is maart tot september. Aangezien er aan de wateren geen werkzaamheden worden verricht is nader onderzoek naar de beschermde vissoorten Bittervoorn en Kleine modderkruiper niet nodig en hoeft er voor deze twee soorten geen ontheffing te worden aangevraagd.

Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten (alle regimes) geldt de zorgplicht (zie §4.1). Teneinde de zorgplicht na te leven kan men voorafgaand aan de werkzaamheden de volgende praktische richtlijnen hanteren:

- ♣ Versturende werkzaamheden (zoals het kappen van bomen en struiken) dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden om verstoring van broedvogels te voorkomen;
- ♣ Alle aanwezige vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken) kan gefaseerd verwijderd worden. Dit geeft bodembewonende dieren de kans om in de nabij gelegen omgeving een ander leefgebied te benutten.

Habitattoets Natuurbeschermingswet 1998

Gezien de ligging van het plangebied op enkele honderden meters van het aangemelde Natura 2000-gebied nummer 91, Polder Westzaan (Habitatrichtlijn) is een toetsing van het effect van het plan op haar gevolgen voor dit gebied noodzakelijk (MINISTERIE VAN LNV). Het is verstandig een vooroverleg te organiseren met het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten). Als er op grond van objectieve gegevens niet valt uit te sluiten dat het project significante gevolgen heeft voor het gebied, is vergunningverlening aan de orde, omdat er sprake is van een kans op een significant negatief effect.

Is er sprake van een significant negatief effect dan dient een passende beoordeling plaats te vinden, waarbij getoetst wordt aan de ADC-criteria (alternatieven, dwingende redenen, compensatie).

Is er een negatief effect dat niet significant is, dan vindt de vergunningverlening plaats via de verslechterings- en verstoringstoets.

6 Literatuur

- JANSSEN, J.A.M., J.H.J SCHAMINÉE, 2004. *Europese Natuur in Nederland, Soorten van de habitatrichtlijn*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- KAPTEYN, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Utrecht.
- MINISTERIE VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT, 2006. *Natura 2000 doelendocument. Samenvatting*. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- MINISTERIE VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT. *Natura 2000: over beheerplannen en vergunningen*. Brochure van Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag. Zie ook: www.minlnv.nl/natuurwetgeving
- NIE, H.W. DE, 1997. *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*. 2^e herziene druk. Media Publishing Int. bv, Doetinchem.
- NÖLLERT, A, C. NÖLLERT, 2001. *Amfibieëngids van Europa*. TIRION Uitgevers bv, Baarn.
- SDU UITGEVERS, 2002-2006. *Flora- en faunawet, bewerkt en toegelicht door drs. P.J.A. Soons en mr. drs. D. van der Meijden*. Koninklijke Vermande, Den Haag.
- SLUIS, D, 2003. *Beschermde flora en fauna aan het dorpslint van Westzaan. Inventarisatie 2003*. G&G-rapport 2003-29. Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- STUMPEL, TON, STRIJBOSCH, HENK. 2006. *Veldgids Amfibieën en reptielen*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Otterkoog 14a
1822 BW Alkmaar

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

www.vandergoesengroot.nl